

Wynikowy szacunek produkcji głównych ziemiopłodów rolnych i ogrodniczych w województwie pomorskim w 2005 r.

Warunki agrometeorologiczne

O wysokości plonów upraw zbieranych w 2005 r. zdecydowały warunki agrometeorologiczne, tj. temperatura powietrza, ilość i rozkład opadów oraz nasłonecznienie. Czynniki te, oprócz zależnych od człowieka (stosowanie nasion kwalifikowanych, środków ochrony roślin, nawożenie), miały wpływ na rozwój i terminowość wykonywanych prac polowych przez rolników oraz stan i rozwój roślin w poszczególnych etapach wegetacji.

W I i II dekadzie marca 2005 r. w województwie, podobnie jak w całym kraju, trwała zimowa przerwa wegetacyjna. W III dekadzie miesiąca w wyniku ocieplenia stopniowo zanikała pokrywa śnieżna i następowało powolne rozmarzanie gruntu, a wzrost temperatury powietrza i gleby, odnotowany pod koniec marca, spowodował ruszenie wegetacji roślin ozimych i trwałych użytków zielonych. Ciepłe i słoneczne dni występujące w I i II dekadzie kwietnia spowodowały znaczne przyspieszenie i zintensyfikowanie prac polowych: wysiewu nawozów, siewów zbóż jarych oraz niektórych gatunków warzyw gruntowych. W III dekadzie kwietnia oraz w I połowie maja wystąpiły przymrozki, które wstrzymały czasowo wegetację roślin uprawnych oraz lokalnie spowodowały uszkodzenia wschodów upraw jarych, a także pąków kwiatowych i kwiatów moreli, brzoskwiń, wiśni i czereśni. Ocieplenie, które nastąpiło w III dekadzie maja przyspieszyło wegetację upraw. Notowane w ciągu miesiąca opady wpłynęły korzystnie na stan uwilgotnienia wierzchniej warstwy gleby. Występujący od początku czerwca niedobór ciepła przyczynił się do przejściowego zwolnienia tempa wzrostu i rozwoju upraw, szczególnie ciepłolubnych. Od III dekady czerwca do III dekady lipca obszar niemal całego województwa dotknęła susza glebowa, która spowodowała słabe nalewanie ziarna zbóż i rzepaku, a także niekorzystnie wpłynęła na rozwój upraw okopowych i pastewnych. W okresie od III dekady lipca do połowy sierpnia wystąpiły opady deszczu, które utrudniały przeprowadzenie żniw i sianokosów. Ciepła i słoneczna pogoda w II połowie sierpnia przyspieszyła prace żniwne, ale znaczny niedobór opadów przyczynił się do pogorszenia warunków wilgotnościowych gleby. Bardzo ciepła, słoneczna i sucha pogoda panująca również we wrześniu stworzyła dobre warunki do przeprowadzania zbioru upraw, ale niekorzystnie wpłynęła na stan uwilgotnienia gleby. Na znacznym obszarze województwa nadal notowano silne przesuszenie gleby, które utrudniało wykonywanie prac polowych, przede wszystkim orkę przedsięwziętych i siewów ozimin. Brak wilgotności w glebie stwarzał również niekorzystne warunki dla kiełkowania ziarna i wschodów roślin ozimych. Utrudnione było również prowadzenie zbioru buraków cukrowych. Niedobór opadów był przyczyną pogarszania się stanu trwałych użytków zielonych. Ciepła i sucha pogoda utrzymująca się nadal w październiku niekorzystnie wpłynęła na wzrost i rozwój zbóż ozimych i rzepaku ozimego. W II dekadzie października zakończono wykopki ziemniaków, a do końca miesiąca na ogół przeprowadzono zbiór buraków cukrowych.

Produkcja głównych upraw rolnych

♦Zboża

Według danych z szacunku wynikowego w 2005 r. powierzchnia uprawy zbóż ogółem wynosiła 414,4 tys. ha i była o 3,5 tys. ha (o 0,8%) mniejsza od notowanej w 2004 r. Plony zbóż ogółem oszacowano na 32,3 dt/ha, tj. o 3,0 dt/ha (o 8,5%) mniej od uzyskanych w roku poprzednim.

Zbiory zbóż ogółem szacuje się na 1339,9 tys. t, tj. o 134,3 tys. t (o 9,1%) mniej od uzyskanych w 2004 r.

Łączną powierzchnię zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi określono na 401,2 tys. ha, o 6,8 tys. ha (o 1,7%) mniej niż w roku poprzednim.

Plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi szacuje się na 32,6 dt/ha, o 2,9 dt/ha (o 8,2%) mniej od uzyskanych w analogicznym okresie roku poprzedniego.

Ocenia się, że wszystkie gatunki zbóż z wyjątkiem kukurydzy na ziarno plonowały niżej w porównaniu z plonami uzyskanymi w 2004 r., a w szczególności:

- pszenica ozima o 2,9 dt/ha (o 5,8%),
- pszenica jara o 2,2 dt/ha (o 6,3%),
- żyto o 3,0 dt/ha (o 11,5%),
- jęczmień ozimy o 1,4 dt/ha (o 3,8%),
- jęczmień jary o 2,8 dt/ha (o 8,9%),
- owies o 3,3 dt/ha (o 12,5%),
- pszenżyto ozime o 2,4 dt/ha (o 6,7%),
- pszenżyto jare o 3,3 dt/ha (o 12,0%),
- mieszanki zbożowe ozime o 1,7 dt/ha (o 5,7%),
- mieszanki zbożowe jare o 2,6 dt/ha (o 9,7%).

Plony kukurydzy na ziarno zwiększyły się o 8,6 dt/ha (o 24,4%).

Zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi oszacowano na 1308,5 tys. t, o 138,2 tys. t (o 9,6%) mniej niż w roku poprzednim.

Tabl. 1. Powierzchnia zasiewów, plony i zbiory zbóż

Wyszczególnienie	2003	2004	2005	
	w liczbach bezwzględnych			2004=100
OGÓŁEM				
Powierzchnia w tys. ha	417,3	417,9	414,4	99,2
Plony z 1 ha w dt	29,4	35,3	32,3	91,5
Zbiory w tys. t	1228,8	1474,3	1339,9	90,9
W tym zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi				
Powierzchnia w tys. ha	410,2	408,0	401,2	98,3
Plony z 1 ha w dt	29,7	35,5	32,6	91,8
Zbiory w tys. t	1217,5	1446,7	1308,5	90,4

Zboża intensywne (pszenicę, jęczmień i pszenżyto) zasiano na powierzchni ponad 243 tys. ha, o 3,4 tys. ha (o 1,4%) mniejszej niż w 2004 r. Udział zbóż intensywnych w grupie zbóż podstawowych

wych z mieszankami zbożowymi wyniósł 60,6% i był zbliżony do udziału zanotowanego w analogicznym okresie roku poprzedniego (60,4%).

Tabl. 2. Struktura zasiewów zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi

Wyszczególnienie	2003	2004	2005
	w %		
O g ó ł e m	100,0	100,0	100,0
Pszenica ozima	28,0	29,2	28,5
Pszenica jara	7,4	6,6	4,6
Żyto	19,3	20,2	18,2
Jęczmień ozimy	1,9	1,7	1,9
Jęczmień jary	11,6	11,4	10,8
Owies	7,9	6,9	7,7
Pszonżyto ozime	8,5	9,3	12,2
Pszonżyto jare	2,5	2,2	2,6
Mieszanki zbożowe ozime	0,5	0,4	0,5
Mieszanki zbożowe jare	12,4	12,1	13,0

Zboża ekstensywne (żyto, owies i mieszanki zbożowe) zasiano na powierzchni 158,2 tys. ha, tj. o 3,4 tys. ha (o 2,1%) mniejszej niż w 2004 r., a ich udział w grupie zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi wyniósł 39,4% i był na poziomie z roku poprzedniego (39,6%).

♦Rzepak i rzepik

Powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku (ozimego i jarego łącznie) wyniosła 43,5 tys. ha i była mniejsza od notowanej w 2004 r. o około 2,5 tys. ha (o 5,4%). Zasiewy rzepaku i rzepiku jarego stanowiły 4,9% ogólnej powierzchni uprawy rzepaku i rzepiku. Plony rzepaku i rzepiku wyszacowano na poziomie 25,5 dt/ha, a więc o 1,8 dt/ha (o 6,6%) mniej od uzyskanych w 2004 r. Na uzyskanie niższych plonów rzepaku i rzepiku wpłynęło przede wszystkim stosunkowo późne rozpoczęcie wegetacji wiosną 2005 r., skrócony okres kwitnienia przebiegający w niezbyt sprzyjających warunkach pogodowych, mała ilość rozgałęzień na roślinach rzepaku, niedostateczne uwilgotnienie gleby w ostatniej fazie wegetacji powodujące słabsze wykształcenie nasion. Warunki dojrzewania nasion na ogół były dobre.

Zbiory rzepaku i rzepiku szacuje się na 111,0 tys. t, o 14,5 tys. t (o 11,5%) mniej od uzyskanych w 2004 r.

Tabl. 3. Produkcja rzepaku i rzepiku

Wyszczególnienie	2003	2004	2005	
	w liczbach bezwzględnych			2004=100
Powierzchnia w tys. ha	33,2	46,0	43,5	94,6
Plony z 1 ha w dt	17,9	27,3	25,5	93,4
Zbiory w tys. t	59,5	125,5	111,0	88,5

◆Ziemniaki

Powierzchnia uprawy ziemniaków wyniosła 29,6 tys. ha i była mniejsza niż w 2004 r. o 4,3 tys. ha (o 12,6%). Zmniejszenie powierzchni uprawy ziemniaków jest wynikiem ograniczenia upraw ziemniaków w małych gospodarstwach. Koncentracja uprawy w gospodarstwach większych będzie zapewne powodowała stosowanie właściwej agrotechniki w uprawie ziemniaków, wykorzystanie na większą skalę kwalifikowanego materiału sadzeniowego, jak również zwiększenie udziału plantacji dobrze chronionych i nawadnianych. Ziemniaki zbierano w optymalnych terminach agrotechnicznych, na ogół w sprzyjających warunkach pogodowych, pomimo nadmiernego przesuszenia gleby.

Tabl. 4. Produkcja ziemniaków

Wyszczególnienie	2003	2004	2005	
	w liczbach bezwzględnych			2004=100
Powierzchnia w tys. ha	31,6	33,9	29,6	87,4
Plony z 1 ha w dt	210	218	183	83,9
Zbiory w tys. t	664,5	740,8	542,6	73,2

W 2005 r. plony ziemniaków wyniosły 183 dt/ha i były niższe od uzyskanych w roku poprzednim o 35 dt/ha (o 16,1%). Zbiory ziemniaków wyniosły 542,6 tys. t i były niższe w stosunku do 2004 r. o około 198,2 tys. t (o 26,8%).

◆Buraki cukrowe

Według wynikowego szacunku powierzchnia uprawy buraków cukrowych wyniosła 12,6 tys. ha, tj. o 1,2 tys. ha (o 9,2%) mniej od notowanej w 2004 r.

Siewy buraków cukrowych rozpoczęto na przełomie marca i kwietnia. Warunki pogodowe w okresie siewów były na ogół dobre, ale wegetacja w maju została spowolniona na skutek panujących chłódów i braku dostatecznego uwilgotnienia gleby. Głębokie ukorzenie buraków cukrowych pozwoliło na zmniejszenie skutków lipcowej suszy oraz niedoboru wilgoci występującego od II połowy sierpnia do końca wegetacji buraków cukrowych.

Plony buraków cukrowych szacuje się na 426 dt/ha, o 3,0 dt/ha (o 0,7%) więcej od plonów uzyskanych w 2004 r.

Zbiory buraków cukrowych wstępnie określono na poziomie 534,3 tys. t, tj. o 50,0 tys. t (o 8,6%) niższym od uzyskanego w 2004 r.

Tabl. 5. Produkcja buraków cukrowych

Wyszczególnienie	2003	2004	2005	
	w liczbach bezwzględnych			2004=100
Powierzchnia w tys. ha	13,8	13,8	12,6	90,8
Plony z 1 ha w dt	461	423	426	100,7
Zbiory w tys. t	635,3	584,3	534,3	91,4

Jesienna ocena stanu upraw w 2005 r.

Utrzymująca się w I dekadzie listopada stosunkowo wysoka jak na tę porę roku temperatura powietrza i gleby, podtrzymywała roślinność i umożliwiła wykonanie przedzimowych prac polowych. Zahamowanie wzrostu roślin nastąpiło w ostatnich dniach II dekady listopada - na skutek spadku temperatury i opadów śniegu. Rośliny weszły w stan zimowego spoczynku. Przebieg pogody w III dekadzie listopada nie stwarzał zagrożeń dla upraw ozimych. Krótkotrwałe spadki temperatury przy gruncie, przy niewielkiej pokrywie śnieżnej nie powodowały obniżenia temperatury gleby na głębokości węzła krzewienia do wartości, które zagrażałyby ozimom.

Z oceny przeprowadzonej w listopadzie wynika, że zbóż ozimych pod zbiory 2006 r. zasiano na powierzchni zbliżonej do 2004 r., tj. 257,8 tys. ha. Więcej zasiano pszenicy ozimej (115,7 tys. ha), jęczmienia (8,2 tys. ha), żyta (90,8 tys. ha), a mniej pszenżyta (42,3 tys. ha) i mieszanek zbożowych (1,0 tys. ha). Powierzchnię obsianą rzepakiem ozimym szacuje się na 38,8 tys. ha.

Brak wilgoci w glebie utrudniał prace przedsiwne, siew, kiełkowanie oraz wzrost i rozwój ozimin. Jednak długa i ciepła jesień rekompensowała nieco skutki występowania niedoboru wilgoci w glebie. Stan zasiewów zbóż ozimych pod zbiory w 2006 r. przed wejściem w stan zimowego spoczynku był gorszy niż w roku poprzednim.

Oceny stanu poszczególnych gatunków zbóż ozimych w stopniach kwalifikacyjnych przedstawiały się następująco:

- pszenica - 3,7 stopnia kwalifikacyjnego,
- żyto - 3,5 stopnia kwalifikacyjnego,
- jęczmień - 3,9 stopnia kwalifikacyjnego,
- pszenżyto - 3,6 stopnia kwalifikacyjnego,
- mieszanki zbożowe - 3,5 stopnia kwalifikacyjnego.

Plantacje rzepaku i rzepiku ozimego oceniono na 3,6 stopnia kwalifikacyjnego.

Produkcja głównych upraw ogrodnich

♦ Warzywa gruntowe

W 2005 r. ogólna powierzchnia uprawy warzyw gruntowych, z uwzględnieniem uprawy w ogrodach przydomowych, kształtowała się na poziomie 11,0 tys. ha i była większa od notowanej w 2004 r. o 22,9%.

Zbiory warzyw gruntowych wyniosły 184,8 tys. t i mimo niższego plonowania poszczególnych gatunków, były wyższe o 12,9% od zbiorów uzyskanych w roku poprzednim.

Tabl. 6. Zbiory warzyw gruntowych

Wyszczególnienie	2003	2004	2005	
	w tys. t			2004=100
O g ó ł e m	183,2	163,7	184,8	112,9
Kapusta	55,7	41,9	46,4	110,8
Kalafior	6,1	9,3	8,1	86,9
Cebula	9,1	7,6	8,2	108,7
Marchew jadalna	40,8	37,8	43,2	114,3
Buraki ćwikłowe	14,1	13,3	15,8	119,1
Ogórki	10,6	9,0	9,1	100,9
Pomidory	1,4	1,2	1,5	119,1
Pozostałe ^{a)}	45,4	43,6	52,5	120,4

a) Pietruszka, pory, selery, rzodkiewka, sałata, rabarbar, szparagi, koper i inne.

Produkcja kapusty wyniosła 46,4 tys. t i przewyższała o 10,8% produkcję z 2004 r., a zwiększony areal uprawy zniwelował wpływ niższego o 10,0% plonowania. Odmiany wczesne plonowały średnio lub dobrze, a dopiero ograniczone opady od sierpnia do października obniżyły plonowanie odmian późnych.

Zbiór kalafiorów był niższy o 13,1% od uzyskanego przed rokiem i wyniósł 8,1 tys. t., na co wpłynęło niższe o 33,9% plonowanie.

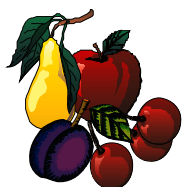
Zbiory cebuli były wyższe o 8,7% od notowanych w 2004 r. i wyniosły 8,2 tys. t, a osiągnięte plony, które można określić jako przeciętne - były niższe o 9,0% od uzyskanych w 2004 r.

Plony warzyw korzeniowych, tj. marchwi jadalnej i buraków ćwikłowych były niższe niż w 2004 r. odpowiednio o: 7,2% i 3,1%. Zebrano 43,2 tys. t marchwi (o 14,3% więcej niż przed rokiem) i 15,8 tys. t buraków ćwikłowych (o 19,1% więcej).

Zbiory ogórków wzrosły zaledwie o 0,9% i kształtowały się na poziomie 9,1 tys. t, natomiast plony tych warzyw były niższe od uzyskanych w 2004 r. o 11,8%, przede wszystkim z powodu niekorzystnych warunków pogodowych w pierwszej fazie wegetacji.

Zebrano 1,5 tys. t pomidorów, o 19,1% więcej niż w roku poprzednim. Plonowanie pomidorów było tylko nieznacznie niższe (o 2,0%) od plonowania uzyskanego w 2004 r.

W 2005 r. łączne zbiory warzyw „pozostałych” wyszacowane na poziomie 52,5 tys. t były wyższe od notowanych w poprzednim roku o 20,4%. Tak duże zbiory były efektem zwiększenia arealu uprawy o ponad 20,0%; średni plon tych gatunków był niewiele niższy (o 2,1%) od notowanego przed rokiem.

♦Owoce z drzew

W 2005 r. produkcja owoców z drzew łącznie z nasadzeniami w ogrodach przydomowych wyniosła 22,7 tys. t i była niższa o 32,7% od uzyskanej w 2004 r. Na tak znaczne zmniejszenie produkcji wpłynęły niższe niż przed rokiem zbiory wszystkich gatunków owoców z drzew oraz mniejsza powierzchnia uprawy.

Tabl. 7. Zbiory owoców z drzew

Wyszczególnienie	2003	2004	2005	
	w t			2004=100
O g ó ł e m	31282	33754	22724	67,3
Jabłonie	23012	26176	17815	68,1
Grusze	2167	2117	1621	76,6
Śliwy	2941	2505	1794	71,6
Wiśnie	2268	2174	1079	49,6
Czereśnie	721	661	341	51,6
Pozostałe ^{a)}	173	121	74	61,0
w tym orzechy włoskie	62	55	42	76,4

a) Morele, brzoskwinie, orzechy włoskie.

Zbiory jabłek kształtowały się na poziomie 17,8 tys. t i były niższe niż przed rokiem (o 31,9%). Tak duży spadek zbiorów był wynikiem znacznie niższego plonowania (o 24,4%) spowodowanego niekorzystnymi warunkami pogodowymi w okresie zapylania i wiązania owoców oraz braku opadów w sierpniu i wrześniu.

Szacuje się, że zebrano 1,6 tys. t gruszek, o 23,4% mniej niż w 2004 r. Co prawda warunki pogodowe w okresie wegetacji nie wpłynęły aż tak niekorzystnie na ich plonowanie jak w przypadku jabłoni, to jednak plony tych owoców zmalały o 17,6%.

Zbiory śliwek w 2005 r. wyniosły 1,8 tys. t i były niższe niż przed rokiem o 28,4%. Na obniżkę plonowania (o 22,4%) wpłynęła głównie susza, ponieważ owoce odmian średnich i późnych były znacznie drobniejsze niż w latach poprzednich.

W stosunku do roku poprzedniego zebrano o połowę mniej wiśni, a szacowany zbiór kształtował się na poziomie 1,1 tys. t, co było wynikiem znacznie niższego niż w latach poprzednich ich plonowania (spadek o 46,9% w stosunku do 2004 r.). Zapylenie i wiązanie owoców przebiegało już w niekorzystnych warunkach atmosferycznych (chłody, opady i silne wiatry), a później brak wilgoci w glebie ograniczał przyrost owoców.

Zmniejszenie plonów czereśni wystąpiło w podobnym stopniu jak w przypadku wiśni. Zebrano tylko 0,3 tys. t owoców, tj. o 48,4% mniej niż przed rokiem, a plon obniżył się o 41,2%.

Łączna produkcja brzoskwiń, moreli i orzechów włoskich była niższa o 39,0% od produkcji w 2004 r. i wyniosła niespełna 0,1 tys. t, głównie z uwagi na niższe o 33,3% plony.

♦Owoce z krzewów owocowych i plantacji jagodowych

Łączne zbiory owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych wyniosły w 2005 r. 17,5 tys. t i były o 29,9% wyższe niż przed rokiem.

Tabl. 8. Zbiory owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych

Wyszczególnienie	2003	2004	2005	
	w t			2004=100
O g ó ł e m	11612	13491	17528	129,9
Truskawki	8325	9983	13656	136,8
Maliny	213	196	134	68,4
Porzeczki	2302	2569	3061	119,1
Agrest	467	418	304	72,8
Pozostałe ^{a)}	305	325	373	114,9

a) Aronia, borówka wysoka i inne krzewy owocowe i plantacje jagodowe.

Zbiory truskawek wyniosły 13,7 tys. t i przewyższyły zbiory uzyskane w 2004 r. o 36,8%. Plonowanie było minimalnie wyższe (o 4,7%) niż w roku poprzednim, a brak wilgoci w glebie nie wpłynął znacząco na jego wysokość z uwagi na prawidłową pielęgnację i nawadnianie stosowane w dużych plantacjach towarowych.

Na plantacjach malin osiągnięto plony na poziomie poprzedniego roku, jednak ograniczenie areálu uprawy spowodowało, że zebrano zaledwie 0,1 tys. t, o 31,6% mniej niż przed rokiem.

Łączne zbiory porzeczek kształtowały się na poziomie 3,1 tys. t i przewyższyły zbiory uzyskane przed rokiem o 19,1%, a ich plony można określić jako dobre.

Agrest plonował tak samo jak w 2004 roku, a uzyskany zbiór kształtował się na poziomie 0,3 tys. t. Z uwagi na ograniczenie powierzchni uprawy był on niższy o 27,2% od uzyskanego przed rokiem.

Łączne zbiory pozostałych owoców jagodowych przewyższyły o 14,9% zbiory z 2004 r. i mimo niższego plonowania (o 39,3%) poszczególnych gatunków tej grupy upraw osiągnęły poziom 0,4 tys. t.

Informacja zawiera wyniki trzeciego w br. tzw. wynikowego szacunku plonów i zbiorów zbóż, rzepaku i rzepiku, ziemniaków, buraków cukrowych, warzyw gruntowych oraz owoców z drzew i jagodowych, opracowanego na podstawie badań reprezentacyjnych zbóż i pozostałych upraw, przeprowadzonych w wylosowanych gospodarstwach indywidualnych, wyników sprawozdawczości z gospodarstw państwowych, spółdzielczych i spółek oraz ocen i ekspertyz przeprowadzonych w listopadzie br. Oceny i ekspertyzy przeprowadzili rzeczoznawcy gminni na podstawie lustracji pól i sadów. Powierzchnię upraw przyjęto wg wyników czerwcowego badania reprezentacyjnego „Użytkowanie gruntów, powierzchnia zasiewów, pogłowie zwierząt gospodarskich oraz charakterystyka gospodarstwa rolnego” przeprowadzonego na 10% próbie gospodarstw indywidualnych oraz na podstawie sprawozdawczości z gospodarstw państwowych, spółdzielczych i spółek.